

izdala jih je nekoliko zaloga c. kr. šolskih knjig na Dunaji, nekoliko pa tudi drugi založniki. Ko se je z ukazom c. kr. deželnega šolskega sveta leta 1883. tudi na trirazrednih in večrazrednih slovenskih ljudskih šolah uvedel slovenski jezik kot izključni učni jezik, izpremenile so se seveda tudi učne knjige. Mestni šolski svet v Ljubljani je torej že leta 1885. ustanovil in sklical posebno enketo, sestojčo od profesorjev srednjih šol in ljudskih učiteljev, katera naj bi spisala slovenske učne knjige, kolikor jih je treba. Toda skoro potem, ko je izdala »Prvo nemško slovnico«, razdružila se je. V tem času pa se je določil v šolskem letu 1889/90. slovenski jezik kot učni jezik celó v petem razredu javnih ljudskih šol, in zdaj se je pokazala neizogibna potreba, da se omislijo primerne učne knjige. Deželni odbor se je torej obrnil do deželnega šolskega sveta kranjskega, naj mu naznani tiste učne knjige, katere je treba še izdati za slovenske ljudske in srednje šole. Ko je deželni šolski svet zaslišal zvedence, ugodil je tej prošnji.

(Konec prihodnjič.)

Dr. J. V.

Slovensko gledališče. — Predstava dne 4. prosinca: »Moj prijatelj Njeklužev«. Drama v petih dejanjih. Ruski spisal Al. J. Palm, preložil Fr. Gestrin. — Ta močno realistiški navdahnjena drama je izborna pisana slika iz novodobnega življenja ruskega. Junakov nima, kakeršnih smo vajeni v drugih dramah; junak Njeklužev je lokav slepár, do cela izprijen človek, kateri si je pa vendar vedel pridobiti toliko zaupanja, da ga kar vprek nazivljejo »prijatelja Njekluževa«. Junakinja Nataša je vtelešena podoba deklliške vzgoje ruske, na pol izobrazena, idealistiška, prenapeta. Ko ji Njeklužev v drugem dejanji odkrije dosedanje življenje — po mislih naših najkrasnejši, četudi dôkaj smel prizor vse drame — pripravljena mu je žrtvovati imenje in čast; celó v pregnanstvo bi hotela z njim. Vzdrami se šele v usodnem hipu, ko zadene Njekluževa zasluzena kazen; ljubezen do častnega očeta in zdraví nje prirodni razum jo rešita uji sami in rodbini. — Gospod *Borštnik* (Njeklužev) in gospá *Borštnikova* (Nataša) sta ugajala popolnoma; takisto gospodičina *Nigrinova*, gospá *Danilova* in gospod *Danilo*. Gospod *Sršen* (oče Laptjev) pa zopet ni bil več nalogi svoji; tudi epizodistov ni kaj hvaliti. Sploh opazamo, da se posamični igralci preveč in prepogostoma zanašajo na šepetalca in grešé na dobro voljo občinstva. Vendar smemo od njih zahtevati vsaj to, da se dobro učé svojih nalog, ako že prizanesno ne navajamo drugih hib, kakor bi jih lahko grajali po vsi pravici. — »Moj prijatelj Njeklužev« je stalna igra gledališč slovenskih in se bode bržkone obrnila tudi na gledališči slovenskem.

Predstava dne 6. prosinca: »Nad prepadoma«. Drama v jednom dejanji. Spisal Jaroslav Vrchlicky, poslovenil Ivan Gornik. — »Mesečnica«. Komična opereta v jednom dejanji. Poslovenil J. Bavdek Ulčarjev. Uglasbil Iv. pl. Zajc. — Vrchlickega 'gra izvestno ni pisana za véliko občinstvo, ker nima ni zapletenega dejanja ni efektnih prizorov; rekli bi, da je sloveči pisatelj češki napisal zgolj razgovor, seveda duhovit razgovor treh oseb o različnih pojavih književnega in družabnega življenja, kateri pa se završuje jako dramatiški. Gospá *Borštnikova* in gospod *Borštnik* sta hvalno zvršila sicer težko nalogo svojo in dosegla lep uspeh, toda v igri g. *Danila* so se kazale nekatere negotovosti. — Opereta »Mesečnica« (dirigent g. Gerbič) še vedno ugaja občinstvu, dasi se je ponavljala že sedemkrat. Gospodičina *Nigrinova* je bila pristna Markeza Fourgnon d'Enfer, ki toli strogo pazi, da bi nje sin Inocent ne ugledal nobenega ženskega bitja; takisto priznalno moramo omeniti gospodičine *Daneševe* v nalogi mladega Inocenta in gospé *Gerbičeve*, predstavljajočo lokavo vrtnárjevo hčerko *Lizko*. Gospod *Perdan* (sluga Dominik) nam je prijal kakor v igri takó v petji, 'gospod *Bajec* je zadoščal. Lahko rečemo, da je prva ta letošnja opereta popolnoma uspela; občinstvo je šestokrat z glasnim priznanjem odlikovalo posamične glasbene točke.

Predstava dné 11. prosinca: »Zakotni pisar«. Veseloigra v štirih dejanjih. Spisal A. pl. Winterfeld, poslovenil J. Kalan. — Ta igra izvestno ne pripada boljším proizvodom, vendar bi bila ugajala dôkaj bolje, da so bile naloge točno naučene. Posamični prizori so bili dobri, vendar se nam je zdelo, da pretirani. Izmed igralnega osobja nam je pohvalno omeniti gospé *Borštnikove* in gospé *Danilove*, poleg njih gg.: *Sršena*, *Perdana* in *Borštnika*. Druge igralce je prepogostoma zapuščal spomin, in celotni vtisek te predstave ni bil najboljši.

Predstava dné 18. prosinca: »Čevljar baron«. Gluma v treh dejanjih. Poslovenil Jakob Alešovec. — Od iger, kakor je »Čevljar baron«, pač ni pričakovati posebne dramatiške vrednosti, ali komur je do smeha, ónemu zadošča do cela. Gospodičina *Slavčeva*, ki je ta večer prvič nastopila v večji nalogi, igrala je čevljarskega učenca pristno, kakeršen je in pokazala lepo nadarjenost za komične partije; gospodičina *Nigrinova* je takisto završeno pogodila »izobraženo« kuharico; nalogo mojstra Podplata pa je prevzel iz posebne prijaznosti g. *V. Jenič*, katerega še večkrat želimo videti na odru slovenskem. Zbor čevljarskih pomočnikov si je pridobil mnogo pohvale, drugi igralci so zadoščali. Omenimo še, da sta gospodičina *Slavčeva* in g. *Jenič* pela nekaj pohvalno vzprejetih kupletov, katerih snov je zajeta iz sedanjosti; vendar bi bili pri nekaterih teh točkah želeli točnejšega izgovarjanja.

Predstava dné 25. prosinca: »Ni moj ukuse«. Dramatična šala, Spisal Ignacij Borštnik. — »Trnje in lavore«. Drama v dveh dejanjih. Po Lefontu poslovenil Fr. Končan. — Prva igra bi utegnila prijati manjšim ódrom, dasi je nje snov dôkaj neverjetna in prisiljena. Občinstvo ljubljansko se ni moglo kaj ogreti zánjo. — »Trnje in lavore« prištevamo dramam, ki zanimajo poslušalca od prvega hipa do zadnjega; dobro igrana mora uspevati povsod. Občinstvo je bilo jako zadovoljno z njo in je zlasti g. *Borštnika* (kateremu na korist je bila ta predstava), gospodičino *Slavčeva*, gospó *Borštnikovo* in g. *Verovška* često odlikovalo z glasno in trajno pohvalo. Menj so ugajali drugi igralci, katere moramo znova opozarjati, naj se vestneje učé svojih nalog. Občinstvo menda že smé zahtevati, da dotičniki ne kvarijo najlepših prizorov, ker se jim zapleta govor, da ni dveh treh besed ne morejo izgovoriti točno! — Gledališče je bilo polno do zadnjega prostora, dokaz, da je g. Borštnik jako obljubljen gledališkemu občinstvu našemu.

Književnost hrvaška. Naglašati nam ni treba, kakó so si Rusi dandanes pridobili prvo mesto v svetovni pripovedni književnosti. Veselo pozdravljamo novo podjetje v književnosti hrvaški, namreč »Rusko biblioteko«, katero je v Zagrebu jel izdajati *Mil. pl. Mareković*. V drobnih snopičih bodo izhajale izbrane pripovedke najslavnejših romanopiscev ruskih. Doslej so izšli štirji zvezki, ki nam podajajo *Tolstega* pripovedko »Djetinstvo« v prevodu *A. Harambašića*, ki je istega pisatelja slavno delo »Vojna i mir« že lani preložil na hrvaški jezik. Želimo, da bi podjetje, ki ima tudi prav lično zunanjo obliko, napredovalo prav pridno! — Lani ustanovljena »Knjižara dioničke tiskare« je zadnji čas izdala nekoliko prav zanimivih knjig in knjižic. Najprej navajamo prevod Seemanove: *Mythologije Grka in Rimljanac*, namenjene mladini srednjih šol in drugim izobraženim ljudem. To lepo knjigo, katero lepša 83 podob, priporočamo tudi Slovencem. Šteje 263 strani in stane 1 gld. 60 kr., ukusno vezana pa 2 gld. Ista knjižara je preskrbela novo izdavo *Palmotičeve* drame »Pavlimir«; *Palmotić* je najplodovitejši dramatik in pesnik starega Dubrovnika. Prof. *Milčetić* je tej izdavi za uvod napisal nekoliko črtic o dubrovniško-dalmatinski dramati sploh in o italijanskem vzoru, po katerem je *Palmotić* spisal »Pavlimira« svojega. — V posebni knjižici je izšla učena in prezanimiva razprava *prof. dra. Šrepla*: »Apulejeva